

Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului
“Regele Mihai I al României” din Timișoara

FACULTATEA DE MANAGEMENT AGRICOL

Drd. STRĂIN I. LAURA MARIANA

TEZĂ DE DOCTORAT

**CERCETARI PRIVIND POSIBILITATI DE DEZVOLTARE
A SERVICIILOR AGRICOLE IN MICROREGIUNEA
MOLDOVA NOUA**

Conducător Științific:

Prof.Univ.Dr. CSÖSZ IOAN

Timișoara

2018

RESUME

Teza de doctorat intitulată „**CERCETĂRI PRIVIND POSIBILITĂȚI DE DEZVOLTARE A SERVICIILOR AGRICOLE ÎN MICROREGIUNEA MOLDOVA NOUĂ**” este structurată pe două părți, una de documentare științifică, una de cercetări proprii, ambele părți fiind materializate în șapte capitole și urmărește:

- Realizarea unor clarificări conceptuale privind dezvoltarea spațiului rural, Politica Agricolă Comună și a satului ca spațiu esențial al aplicării;
- Serviciile și rolul acestora în dezvoltarea economică, cu accent asupra serviciilor în spațiul rural;
- Analiza gradului de dezvoltare a microregiunii Moldova Nouă;
- Studiu privind serviciile agricole în microregiunea Moldova Nouă;
- Propuneri de dezvoltare a serviciilor agricole în microregiunea Moldova Nouă;
- Studiu de caz privind gradul de mulțumire a populației microregiunii Moldova Nouă cu privire la serviciile existente în zonă.

Scopul prezentei teze de doctorat este acela de a realiza un studiu la nivelul microregiunii Moldova Nouă referitor la posibilitatea dezvoltării acesteia prin prisma dezvoltării serviciilor agricole, a serviciilor rurale, precum și impactul unor asemenea propuneri asupra dezvoltării sociale.

Lucrarea ilustrează problemele și resursele mediului de afaceri rural, precum și eforturile asociate ale structurilor locale și ale agenților economici de a crea un cadru favorabil modernizării și dezvoltării acestui segment, competitiv, cu accent pe dimensiunea spațială a acestuia.

Creșterea ponderii și importanței practice a serviciilor în ultimele decenii au determinat și intensificarea preocupărilor teoretice în acest domeniu, multe din abordările tradiționale specifice epocii industriale nemaifiind adecvate pentru ”economia serviciilor”.

În țara noastră, sectorul serviciilor apare în statistici ca fiind „în curs de dezvoltare” nu numai în comparație cu țările dezvoltate, cu economie de piață stabilă, ci și față de țări vecine, foste socialiste, impunându-se reconsiderarea rolului acestui sector în strategia dezvoltării economice.

S-a luat în studiu dezvoltarea serviciilor rurale, în special a serviciilor pentru agricultură. Analiza acesteia, precum și a gradului de mulțumire al populației privind aceste servicii, ne-a permis să urmărim eventualele corelații care pot să apară între oferta de servicii din acest domeniu și nevoile populației.

Pentru a desăfășura corespunzător analiza am parcurs următoarele etape:

- întocmirea planului tezei;
- culegerea informațiilor statistice;
- prelucrarea și interpretarea informațiilor statistice, compararea acestora, acolo unde a fost cazul cu cercetările specialiștilor din domeniu pe baza informațiilor cuprinse în literatura de specialitate;
- aplicarea cercetării de teren;
- prelucrarea și interpretarea informațiilor cuprinse în cercetarea de teren;
- elaborarea concluziilor.

Prima parte a tezei, cea a cercetărilor bibliografice, cuprinde două capitole. Primul capitol „**Dezvoltarea rurală în spațiul rural**” face o introducere în tematica bibliografică a tezei, urmărind particularitățile specifice ale dezvoltării spațiului rural cu trăsăturile sale fundamentale și o succintă trecere în revistă a Politicii Agricole Comune ca important pilon al sprijinirii dezvoltării rurale.

În preocupările U.E., dezvoltarea rurală ocupă un loc distinct, extrem de important, ca efect al conștientizării pericolului care amenință identitatea culturală, resursele naturale și viabilitatea spațiului rural. În această direcție, Comisia pentru agricultură și dezvoltare rurală, la inițiativa Comisiei Parlamentare a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei (1993) a elaborat, în 1995, documentul cunoscut sub denumirea de Charta Europeană a Spațiului Rural, care conține principii directoare ale dezvoltării durabile a agriculturii și spațiului rural european.

Comunitatea este cel mai important actor în cadrul dezvoltării rurale, ea reprezentând de fapt baza de la care se pleacă în acest proces, cât și beneficiarul primordial al dezvoltării. Pentru a reliefa cel mai bine ce înseamnă comunitatea în angrenajul dezvoltării rurale, vom începe cu „celula” sa de bază, care o reprezintă omul (ca individ și ca ființă socială). Practica dovedește că

orice individ, indiferent de nivelul de pregătire, poate răspunde la întrebarea „ce înțelegi prin dezvoltare rurală ?” în sensul celor enumerate, însă cu alte cuvinte, care au același înțeles. Putem fi convinși că majoritatea oamenilor știu ce ar vrea și simt când apare un progres în viața lor, simt când o duc mai bine sau mai rău.

Dezvoltarea comunităților rurale poate fi descrisă ca un proces în care comunitatea este implicată în mod activ, în scopul mobilizării tuturor inițiativelor pentru valorificarea resurselor proprii în beneficiul social și economic al comunității. O astfel de dezvoltare a comunităților rurale presupune legături și cooperări strânse cu puterea politică și societatea civilă, reprezentată prin asociații non-guvernamentale, cu instituții publice sau agenții de dezvoltare care pot ajuta comunitățile rurale, cu instituții, agenții și organizații care gestionează fonduri structurale sau speciale pentru asistență și dezvoltare rurală, consilii de dezvoltare locală sau regională, abilitate pentru promovarea proiectelor de dezvoltare locală etc.

Un rol important în dezvoltarea comunității rurale îl are inițiativa locală, prin care se realizează un parteneriat pentru identificarea și rezolvarea problemelor comunității și promovarea acestora sub formă de proiecte, în scopul găsirii de soluții care să conducă la antrenarea comunității într-un proces continuu de dezvoltare pe principii viabile, durabile. Totodată, aceasta presupune și asumarea unui risc pentru modul de rezolvare a problemelor identificate. Căile și metodele de rezolvare a acestora, adoptate de cei care își asumă acest risc, trebuie să corespundă nevoilor comunității, să creeze efecte benefice pentru dezvoltarea acesteia și trebuie să tindă către o dezvoltare durabilă.

Al doilea capitol al tezei „**Noțiuni generale privind serviciile și serviciile rurale**” urmărește evidențierea aspectelor reprezentative ale serviciilor, cu precădere ale celor specifice spațiului rural, a rolului acestora în economia națională, un oarecare accent fiind pus și pe avantajele/dezavantajele activității agricole și a serviciilor rurale și agricole asupra forței de muncă din spațiul rural.

Dimensiunile sferei serviciilor se modifică permanent în sensul lărgirii ei, atât ca rezultat al creșterii nevoii de servicii cât și pe seama producției materiale și a transformărilor ce au loc în structura acesteia (sectorul primar și secundar).

Dezvoltarea și multiplicarea serviciilor, apariția de noi categorii, precum și ritmurile efective de evoluție ale serviciilor componente ale sferei serviciilor au accentuat eterogenitatea acesteia, determinând noi abordări. Una dintre ele se referă la scindarea terțiarului, respectiv la desprinderea din cadrul lui a unor servicii în special și constituirea lor într-un sector distinct – sectorul cuaternar. Sectorul cuaternar cuprinde ramurile mai dinamice ale serviciilor, cele purtătoare de progres ca: cercetarea științifică, învățământul; mai recent a fost introdus și ”sectorul informatic” cu tot ce cuprinde el – producția de tehnici de interconectare, telecomunicații și acțiuni la distanță etc. Unii autori dau un sens mai larg acestui sector, cuprinzând aici, pe lângă cele menționate, și sănătatea, cultura, activități legate de timpul liber, ceea ce i-a condus la denumirea cuaternarului ca fiind un ”sector al grijii pentru om”.

Serviciile reprezintă una din cele mai dinamice zone ale economiei naționale moderne, fiind totodată și un domeniu de larg interes teoretic.

O bună perioadă importanța activităților de servicii nu a fost recunoscută, serviciile fiind neglijate de economiști și încadrate, se părea o dată pentru totdeauna, în sfera neproductivă.

Lucrurile s-au schimbat profund în cursul ultimelor 2 – 3 decenii, pe baza următoarelor date: numai serviciile pot crea locuri de muncă în număr suficient pentru a rezolva sau limita problema șomajului, sectorul terțiar nu este ”îngrădit” decât de reglementări care sunt repuse în discuție în cadrul unui proces de liberalizare a schimburilor internaționale; oferta de servicii diferențiate și adaptate la cerere este un element esențial al competitivității întreprinderilor oricare ar fi domeniul lor de activitate.

Preocupările specialiștilor de a depăși relativa rămânere în urmă a teoriei economice în raport cu dezvoltarea rapidă a sectorului serviciilor, cu deosebire în ultimele decenii, s-au concentrat, așa cum era firesc, în primul rând asupra definirii conceptului de serviciu.

Termenul de ”servicii” poate fi folosit în cinci accepțiuni diferite:

- **Serviciile ca sector** – accepție ce face referire la încadrarea ramurilor oricărei economii în unul din sectoare (”service industry”);
- **Serviciile ca produse** – reprezentând rezultatul unor activități realizate nu numai în cadrul sectorului de servicii ci și de firme din industria prelucrătoare, care în cursul operațiunilor lor de prelucrare,

furnizează servicii ce sunt vândute consumatorilor fie împreună cu bunurile materiale, fie separat ("service products");

- **Serviciile ca ocupații, meserii** – îndatoriri ale unor persoane care vizează forța de muncă angajată în activitățile "non-productive" din toate ramurile economice ("service occupations");
- **Serviciile ca funcții** – includ persoane implicate în activități de servicii în cadrul economiei formale (evidențiate statistic) sau în afara ei ("service functions");
- O a cincea accepție a termenului de "servicii" este cea utilizată pentru a defini un nou tip de societate ce poate fi caracterizată ca o "economie a serviciilor" cu trăsături specifice diferite de cele ale modelului "industrial" sau "postindustrial" de dezvoltare.

Pentru a da o definiție serviciilor este necesar să se aducă în discuție elemente suplimentare de identificare, de delimitare a lor în raport cu celelalte activități din economie. Cele mai multe din definițiile din literatura de specialitate au drept obiect separarea serviciilor de bunuri, determinarea conținutului serviciilor ca sector distinct al economiei.

Definițiile specialiștilor se deosebesc între ele prin accentuarea uneia sau alteia dintre caracteristicile serviciilor care le deosebesc de bunuri și prin unghiul din care sunt privite aceste activități, respectiv din punctul de vedere al prestatorului sau al consumatorilor.

Majoritatea definițiilor – fie că aparțin unor redutabili specialiști în domeniu, unor colective de autori sau unor organisme internaționale – pun accent pe faptul că serviciile sunt "activități al căror rezultat este nematerial și deci nestocabil" nu "se concretizează în produse cu existență de bunuri de sine stătătoare."

Majoritatea economiștilor privesc serviciile ca un sistem de utilități, în care beneficiarul cumpără sau folosește, nu un produs, ci o anumită utilitate, care-i conferă anumite avantaje ori satisfacții, neconcretizate, în majoritatea cazurilor, într-un bun material și destinat satisfacerii unor nevoi personale sau sociale. Din multitudinea definițiilor întâlnite în literatura de specialitate, cele mai reprezentative pentru diferitele etape ale conceptualizării acestui obiect de studiu sunt considerate cele elaborate de Asociația Americană de Marketing (1960), Leonard L. Berry (1980) și Ph. Kotler (1986).

Definiția dată de Asociația Americană de Marketing are avantajul de a emana de la o prestigioasă instituție științifică. Potrivit acesteia "serviciile reprezintă activități, beneficii sau utilități care sunt oferite pe piață sau prestate în asociere cu vânzarea unui bun material". Definiția aduce în discuție ca element esențial al serviciilor noțiunea de activități. În plus, include în sfera serviciilor și așa – numitele "servicii comerciale".

Toate definițiile prezentate mai sus încearcă să definească serviciile în ansamblul lor prin luarea în considerație a caracteristicilor care le deosebesc de bunuri. De aceea evaluarea serviciilor face necesară evidențierea principalelor caracteristici ce deosebesc serviciile de bunuri. Aceste caracteristici au fost definite de Ph. Kotler și acceptate de ceilalți autori, în privința conținutului lor existând o unanimitate de vederi, unele mici deosebiri referindu-se la modul în care au fost denumite.

Specializarea serviciilor ca domeniu distinct al sectorului terțiar s-a realizat și se încadrează de-a lungul unui proces întâlnit, în ansamblul celorlalte ramuri ale producției materiale.

Dezvoltarea de necontestat a serviciilor rurale se caracterizează între altele, printr-o creștere și diversificare permanentă a ofertei de servicii corespunzător unei evoluții similare a nevoii teritoriale specifice spațiului rural.

Tendența de diversificare a serviciilor rurale a rezultat din extensia proceselor de producție agricolă, a amplificării activităților în fermele private și un nou mod de gestionare a spațiului rural, pentru care la nivel local pot apărea și dezvoltarea profesiei libere. Pentru început au rezultat trei direcții principale de acțiune:

- **Comerțul rural** care se sprijină pe o mai bună aprovizionare a satelor cu o gamă variată de produse necesare în gospodăria sau propria familie. Dezvoltarea acestui segment se practică în țările UE prin acordarea de facilități fiscale, prime de instalare, punerea la dispoziție de spații necesare, subvenții în transportul mărfurilor și materiilor prime. Unitățile comerciale aprovizionează circa 7 – 12 comune mari, practică un comerț civilizată, de calitate, reduce deplasările de aprovizionare la distanțe mari, se încadrează în niveluri de costuri și adaosuri comerciale reduse, rezultând în final o bună rentabilitate.
- **Turismul rural**, ca formă a serviciilor, se poate dezvolta în orice regiune geografică care și-a păstrat peisajele naturale nealterate, existența unui mod de viață specific și original, și își conservă monumentele istorice, tradițiile și obiceiurile. În principal prin această formă de turism sunt încurajate micile hoteluri, alimentația publică și dezvoltarea unor mijloace de agrement specifice susținute de

localnici. Existența unui regim juridic, fiscal și social bine pus la punct reduce concurența neloială și a turismului practicat ilegal. Totodată în țările europene există un parteneriat activ între Camerele pentru Agricultură (din departamente, landuri etc.) și Federația Sindicatelor din Agricultură, Federația Națională de Turism Rural, Federația Hotelierilor și Agențiilor de Turism, care fac schimburi de idei și informații, dezvoltă împreună inițiative legislative și realizează proiecte comune.

- *Serviciile publice* sunt activități esențiale în asigurarea unui nivel de viață decent și stabilirea populației rurale. Echipamentele de infrastructură primară sunt esențiale în dezvoltarea tuturor activităților economice (drumuri, alimentare cu apă, energie, gaze, deșeuri) la acestea se mai adaugă cele aferente educației, sănătății, locuirii. Apariția și dezvoltarea acestor servicii presupune realizarea unor puternice asociații cu participarea unor reprezentanți ai unităților economice, locale, ai locuitorilor care dețin mijloace, resurse financiare care să contribuie alături de administrațiile publice locale la demararea unor asemenea investiții care să răspundă nevoilor populației locale. Viața asociativă, coeziunea socială, nivelul ridicat de responsabilitate sprijină în mod direct dinamica vieții și a spațiului rural după principiul aceluiași drepturi și obligații

Pluriactivitatea din spațiul rural reprezintă astfel un mijloc de finanțare a activităților agricole, prin faptul că se permite obținerea de venituri directe suplimentare care ajută orice gospodărie țărănească. În structura activităților neagricole turismul este considerat o formă rentabilă de punere în valoare a unor resurse naturale și antropice locale. Prin urmare această formă de turism devine un factor socio – economic de stabilitate demografică și o alternativă de reducere a presiunii turistice existente în stațiunile turistice învecinate.

Activitatea prestatoare de servicii din spațiul rural se realizează într-un cadru determinat de specificul mediului rural:

- se adresează unei populații de circa 9.256 mii de locuitori, reprezentând 46% din totalul populației;
- se prestează într-un spațiu diversificat constituit din 2.854 comune și 12.951 sate;
- o infrastructură mult inferioară mediului urban;
- nivel de educație, în general, inferior mediului urban;
- venituri mai mici decât în mediul urban;
- o densitate mult mai redusă a rețelei unităților prestatoare de servicii, cu inexistența sau insuficiența unor servicii (medicale, repararea și întreținerea unor bunuri de folosință medie și îndelungată, de învățământ și educație, de finanțare și creditare etc.).

Serviciile destinate agriculturii sunt în marea lor majoritate servicii lucrative (mai puțin unele servicii sanitare – veterinare sau de consultanță) având aceleași caracteristici generale cu cele ale altor servicii – intangibilitatea, inseparabilitatea, variabilitatea și perisabilitatea.

Alături de caracteristicile generale, serviciile agricole au câteva caracteristici proprii cum ar fi caracterul lor sezonier. Anumite servicii agricole, și fac referire aici la serviciile de mecanizare, sunt executate într-o anumită perioadă a anului, iar altele într-o altă perioadă.

Sectorul agricol din România cât și economia rurală au, în general, o accesibilitate mult mai redusă la serviciile financiare oferite de sistemul financiar bancar decât restul economiei. Deși sistemul bancar românesc a cunoscut o dezvoltare accelerată în ultimii ani, iar băncile au manifestat o mai mare deschidere pentru finanțarea IMM-urilor și a sectorului agroalimentar, nu în ultimul rând, datorită oportunităților oferite de integrarea în Uniunea Europeană, accesarea unui credit rămâne o problemă majoră pentru majoritatea fermierilor și a IMM-urilor din spațiul rural.

Partea a doua, cea a cercetărilor proprii debutează cu al treilea capitol al tezei, „**Metodologia cercetării**”, capitol consacrat materialului și metodologiei de analiză. S-a considerat oportună stabilirea unei metodologii coerente de analiză, respectiv definirea terminologiei specifice și a unor indicatori care cuantifică starea, caracteristicile și potențialul socio-economic. S-au clarificat:

- Descrierea succintă a scopului și obiectivelor propuse ale tezei
- Etapele cercetării și sursele de informare
- Localizarea cercetărilor în timp și spațiu.

Al patrulea capitol al tezei „**Delimitarea și condițiile geo – morfologice ale zonei Moldova Nouă**” are la bază trei linii directoare:

- Delimitarea teritoriului Moldova Nouă – scurt istoric, cadrul natural;

- Descrierea condițiilor socio – economice ale zonei Moldova Nouă – populație și forță de muncă, infrastructura serviciilor;

- Descrierea structurii de producție a zonei Moldova Nouă;

Orașul Moldova Nouă este situat în județul Caraș Severin, în Depresiunea Moldova Nouă, în apropiere de Defileul Dunării, la poalele sud – estice ale Munților Locvei, la o altitudine de circa 270 m.

Orașul are în subordine administrativă trei localități: Măcești, Moldova Veche și Moldovița.

Orașul este amplasat în partea de sud a județului Caraș Severin, având ca și vecini :

- La sud –fluviul Dunărea (granița cu Serbia);
- La nord – comunele Gârnici și Cărbunari;
- La est – comuna Coronini;
- La vest – comuna Pojejena.

Prima atestare documentară a localității a fost făcută în anul 1777. Într-o hartă existentă din 1723 localitatea are denumirea de Pesneak, iar în 1761 de Bosneak. Se pare că au existat două așezări (Bosniak și Baron) din contopirea cărora a rezultat așezarea actuală – Moldova Nouă. Abia în 1808 în Cartea Funduară localitatea apare cu numele de Neu Moldova (Moldova Nouă).

Zona Clisurii de Sus a Dunării (de la Baziaș la Cozla), unde se află așezată Moldova Nouă, a fost locuită din cele mai vechi timpuri. Cele mai vechi urme de așezare omenească sunt din paleolitic și au fost găsite pe teritoriul satului Gornea (comuna Sichevița). În perimetrul localității Moldova Nouă și al majorității localităților din Clisură, arheologii au făcut descoperiri din toate celelalte perioade ale epocii străvechi.

Zona Moldova Nouă se înscrie în unitatea montană și deluroasă carpatică dezvoltată pe orogen alpin a Carpaților Occidentali, grupa munților Banatului, subdiviziunea podișurilor și munților calcaroși din cadrul sincliniului Reșița - Moldova Nouă. Această subdiviziune formează regiunea mediană a munților Banatului, în care predomină relieful carstic reprezentat prin ample polii: Carașova - Iabalcea - Brădet, aliniamente de doline: Câmpul Mărculeștilor, Buhui, Cărbunari, chei de tip canion: Caraș, Nera, Miniș, Gârliște, izbucuri: Cârneață, Ochiul Beiului, Coronini, Padina Matei, peșteri: Prolaz, Comarnic, Buhui, etc.

Microregiunea Moldova Noua se înscrie în arealul Munților Locvei.

Evoluția populației orașului Moldova Nouă în perioada 2002 - 2011 prezintă o tendință de scădere semnificativă a numărului de persoane. Reducerea cea mai importantă ca pondere revine etnicilor germani (-90 %), urmați de etnicii maghiari (-53 %). În valori efective, scăderea cea mai mare se înregistrează la populația de origine română (aproximativ 2022 de persoane), urmată de populația de origine sârbă (aproximativ 546 de persoane).

Ambele situații de scădere a populației sunt explicabile pe baza declinului economic și a tendinței descendente manifestate la nivel național, dar și emigrarea reprezintă un factor de scădere al populației orașului Moldova Nouă.

În ceea ce privește forța de muncă a orașului Moldova Nouă, ea a fost pregătită inițial să deservească industria minieră.

Consecință a evoluțiilor demografice din ultimii ani, caracterizate prin scăderea populației și prin amplificarea migrației externe, populația școlară din toate nivelurile educaționale a înregistrat o reducere continuă.

Activitatea economică principală a localității a fost mult timp minierul, însă despre această activitate, în momentul actual, se vorbește aproape la timpul trecut. Orașul Moldova Nouă s-a dezvoltat de-a lungul timpului datorită resurselor de minereu de cupru existente. Astfel, la un moment dat în acest domeniu al mineritului își desfășurau activitatea cca. 8.000 de angajați. Evoluția ulterioară a acestei ramuri a condus la disponibilizări masive de personal și ulterior la închiderea acestei activități.

Regiunea se caracterizează prin subdezvoltare economică ca urmare a desființării sectorului minier și o relativă izolare, în pofida vecinătății cu Dunărea. Potențialul economic al zonei se referă la activități desfășurate în domeniul: industrial, agricol, turistic, prestări servicii, comerciale. Restructurarea activității economice se bazează pe agenții economici din sectoare precum: industria alimentară, prelucrarea lemnului, servicii, transportul de marfă și călători. De asemenea, comerțul cu bunuri alimentare și nealimentare ocupă un loc foarte important.

Principala prioritate a administrației locale Moldova Nouă o reprezintă atragerea investitorilor în vederea creării de locuri de muncă.

Capitolul cu numărul cinci al tezei „**Analiza gradului de dezvoltare a microregiunii Moldova Nouă**” urmărește o analiză SWOT a microregiunii analizate, o succintă analiză a

impactului programului LEADER asupra mediului rural al regiunii, rolul parteneriatului public-privat în susținerea dezvoltării rurale a regiunii, precum și rolul grupului de acțiune locală „G A L CLISURA DUNĂRII” ce susține dezvoltarea zonei.

În România, implementarea abordării LEADER și a Grupurilor de Acțiune Locală (GAL) a început în perioada 2007-2013 prin intermediul PNDR. În perioada 2011-2012, teritoriul a fost acoperit de 163 de GAL-uri selectate, acoperind o suprafață de cca. 142.000 km², reprezentând aproximativ 63% din teritoriul eligibil și circa 58% din populația eligibilă LEADER.

LEADER prin caracterul său transversal contribuie la obiectivele de dezvoltare rurală identificate la nivelul PNDR 2014 – 2020. Inovarea este unul dintre elementele principale ale abordării LEADER. Prin urmare, LEADER va încuraja proiectele inovative ce sunt în acord cu obiectivele din Reg.1305/2013 și cu obiectivele de dezvoltare locală ale comunității.

Clisura Dunării (Defileul Dunării) și lacul de acumulare Porțile de Fier formează un Teritoriu natural unic în lume datorită bogăției peisagistice, naturale și culturale de care este încărcat.

Situat în partea sud-vestică a țării, acolo unde Dunărea formează cea mai impresionantă clisură din Europa, teritoriul GAL Clisura Dunării unește Regiunile de Dezvoltare Vest și Regiunea Sud-Vest și se învecinează la Sud cu Serbia, la est cu orașul Moldova Nouă, la vest cu orașul Orșova, la nord cu Munții Locvei și Almajului și în sud-vest cu Podișul Mehedinți.

Teritoriul Grupului de Acțiune Locală Clisura Dunării se suprapune parțial peste teritorii administrative a două județe, Caraș-Severin și Mehedinți și totodată peste teritoriul a 8 unități teritorial-administrative.

În alegerea teritoriului s-a ținut cont de unicitatea acestei zone și de faptul că toate aceste comunități situate între orașele Moldova Nouă și Orșova sunt într-o continuitate teritorială, omogenă din punct de vedere fizic, economic, social și cultural.

Teritoriul Grupului de Acțiune Locală Clisura Dunării se suprapune aproape în totalitate pe teritoriul Parcului Natural Porțile de Fier, fiind al doilea ca suprafață din țară, cuprinde 5 rezervații naturale și arii de protecție specială avifaunistică (SCI și SPA).

Teritoriul GAL cuprinde 5 situri Natura 2000 (RO SPA 0026 – Cursul Dunării Baziaș – Porțile de Fier, RO SPA 0080 – Munții Almajului Locvei, RO SCI 0206 – Porțile de Fier, ROSCI0031- Cheile Nerei – Beușnița, ROSPA0020 - Cheile Nerei – Beușnița), arii naturale protejate de interes european prin Directiva Păsări și Directiva Habitata a Comisiei Europene.

Este o zonă specific montană, cu biodiversitate biologică vastă, beneficiind de resurse naturale bogate și variate. Bogăția și diversitatea reliefului și a peisajelor îi conferă un caracter natural intact, având încă zone intacte de sălbăticie, neatinse de activitățile umane.

Teritoriul GAL este localizat între două puncte importante de trecere a frontierei cu Serbia, vama Naidăș și vama Porțile de Fier I.

Clisura Dunării este cel mai atipic teritoriu LEADER din a țară:

- Este situat la limita dintre 2 județe (Caraș Severin și Mehedinți) și la limita a 2 regiuni de dezvoltare din România (Vest-Banat și Sud-Vest Oltenia) având 5 comune din regiunea Vest și 3 comune din regiunea Sud-vest.
- Este situată la granița României cu Serbia – teritoriul GAL învecinează pe 103 km cu Serbia; Pe aceeași distanță se învecinează cu Fluviul Dunărea.
- Are comunități compacte de diferite etnii – sârbă (Svințița), cehă (Eibental, Gîrnice, Bigăr și Sfânta Elena);
- Este situat în defileul Dunării – de aici denumirea de Clisura Dunării;
- Este acoperit în întregime de Parcul Natural Porțile de Fier – arie naturală protejată;

Densitatea din teritoriul GAL este una dintre cele mai reduse din țară – Clisura Dunării are o densitate de 13,87 locuitori pe km².

Fiind o zonă izolată (la limită de județe și regiuni – cu distanțe între 30 și 100 km față de orașele reședință de județ și între 150 și 200 km față de centrele regionale) este supusă și riscului de marginalizare – risc care acutizează sărăcia zonei - 5 din cele 8 comune au IDUL mai mic de 55.

Teritoriul este o oază de frumusețe și natură neafectată de dezvoltările umane sau cu importante resurse naturale – 7 comune sunt cuprinse în întregime în cadrul Parcului Natural Porțile de Fier, Comuna Șopot are teritorii în Parcul Natural Porțile de Fier și în Parcul Național Cheile Nerei-Beușnița. Pe teritoriul GAL se găsesc 5 SITE-uri natura 2000.

Capitolul cu numărul șase, „**Studiu privind serviciile agricole din microregiunea Moldova Nouă**” urmărește prin prisma unui chestionar identificarea unor concluzii cu privire la

gradul de satisfacție a intervievaților cu privire la serviciile agricole în arealul studiat, concluzii care, de altfel, sunt detaliate pe parcursul lucrării.

Pentru studiu au fost luate în considerare doar discuțiile cu persoanele din zona. Scopul acestei abordări a fost păstrarea relevanței datelor din punct de vedere economic.

Eșantionul a fost ales variat, pe criterii teritoriale (în locurile cele mai relevante din punct de vedere economic). Au fost acoperite categorii de vârstă diferite (ținându-se cont de specificul localității în același timp).

Alte date au fost culese din surse secundare, precum discuțiile cu autorități locale sau cu administratori ai unor obiective industriale, ori cercetarea de materiale relevante. Aceste date au valoare ridicată, dată fiind acuratețea lor statistică.

Concluziile cercetării se împart în cele două direcții date de obiectivele de la care s-a pornit și anume tipologia persoanelor din localitate și opinia acestora vis-à-vis de aceasta.

Dintre problemele menționate de locuitori, singura relevantă proiectului este lipsa de informații disponibile despre serviciile publice și agroturism. Celelalte sunt în general probleme generice, ce nu au un impact semnificativ asupra situației din localitatea cercetată.

Ultimul capitol al tezei, capitolul cu numărul șapte "**Propunerea unei strategii de dezvoltare a serviciilor din microregiunea Moldova Nouă**" urmărește strategia de dezvoltare a serviciilor, cu precădere a celor rural, în microregiunea Moldova Nouă.

Ca măsuri pentru implementarea strategiei de dezvoltare a serviciilor agricole, se fac propuneri cu caracter agricol, tehnologic și social. Pentru fiecare dintre propuneri în parte se analizează componenta obiectivă iar apoi se realizează etapizarea implementării strategiei propuse.

Ca și etalon în propunerea strategiei de dezvoltare se consideră localitatea Padina Matei, înființată în anul 1804 prin colonizarea populației (venite din Oltenia) având ca ocupație arderea cărbunelui. Prima școală din lemn a fost construită în anul 1818 și ai cărei locuitori se ocupă în general cu agricultura, creșterea animalelor și agroturismul, doar o parte lucrând în industrie.

Resursele naturale ale comunității sunt reprezentate de pădure, fructe de pădure, carierele de piatră, lacuri, râuri, ape termale.

Activitatea economică. Datorită faptului că zona este bogată în piatră de calcar, localnicii s-au ocupat și cu fabricarea varului, care se arde în cuptoare săpate în pământ și este distribuit apoi în toată zona Clisurii. Această meserie se practică încă de la venirea primilor coloniști cehi în comună.

Turismul. Zona în care este așezată se caracterizează printr-un puternic potențial turistic, fiind inclusă în Rezervația mixtă Valea Mare. importanța floristică a acestei rezervații este dată de proporția însemnată a speciei *Daphne iaurcoia*, ledera mare.

În bazinul Valea Mare sunt cunoscute aproximativ 45 de peșteri și avene, printre care se numără peștera Gaura Haiducească, cu o lungime de 1370 m și Avenul Roșu.

Panoramele foarte întinse deasupra Dunării, îi invită pe turiști să străbată aceste locuri fie pe jos, fie cu bicicleta, traseele turistice trec prin canioane frumoase, pe lângă cursuri de ape cu mici cascade, chei și mori de apă.

Obiectivele turistice aflate pe raza comunei sau în imediata apropiere sunt:

- Peștera Padina Matei
- Grota Haiducească
- Complexul de mori din localitatea Gîrnic – funcționale
- Rezervația naturală Valea Mare
- Complexul de cascade de pe pârâul Modăvița
- Complexul de mori de pe râul Gramensca

Microzona Valea Mare – Defileul Dunării cuprinde ca valori naturale bogăția speciilor de plante din rezervația Valea Mare, peștera Voinicovăț și peștera Cornii. Dunărea oferă posibilitatea practicării unor excursii din zona Moldova Nouă până la Orșova, făcându-se legătura și cu alte zone turistice: Valea Cernei, zona Porțile de Fier sau Peștera Gaura cu muscă. Această zonă nu dispune de dotări turistice.

Funcția turistică este reprezentată în principal prin turismul montan (drumeție, cunoaștere, alpinism), speoturism, turism științific, vânătoare și pescuit sportiv, turismul itinerant, agroturism.

Ruralul ocupă un loc deosebit de important în viața economico – socială a României. Activitatea prestatoare de servicii din spațiul rural se realizează într-un cadru determinat de specificul acestui mediu: se

adreasează unei populații de circa 9,7 milioane locuitori, se prestează într-un spațiu diversificat constituit din 2854 comune și 12.951 sate în condițiile existenței unei infrastructuri mult inferioare mediului urban și cu o densitate mult mai redusă a rețelei unităților prestatoare de servicii.

Agricultura este o ramură de bază a economiei naționale deținând un loc important în ocuparea forței de muncă, în formarea produsului intern brut și în întreaga activitate economico – socială.

Serviciile destinate agriculturii au, în marea lor majoritate, caracter lucrativ dar și caracter sezonier. Se constată în prezent o continuă diversificare a serviciilor agricole și o creștere a ponderii acestora în totalul producției agricole.

Lucrarea de față reprezintă, reprezintă o încercare de a oferi o imagine cât mai completă asupra problematicii caracteristice zonei luate în studiu, de a face o radiografie a situației existente din punct de vedere economic, social, ecologic și cultural, de a propune soluții de diminuare a decalajelor înregistrate în această zonă, de a scoate în evidență că dezvoltarea agriculturii și a serviciilor destinate acesteia pentru acest teritoriu poate constitui o cale relansare economică a zonei. În aceste condiții, prezenta lucrare abordează o temă de actualitate și de importanță majoră. Teza de față își propune să atragă atenția și să stimuleze interesul pentru această temă de actualitate.

Concluzionând putem afirma că serviciile sunt o consecință a dezvoltării producției, dar, în același timp, și o condiție a progresului economico – social. De asemenea, serviciile contribuie la evoluții pozitive în folosirea și în calitatea factorilor economici, având un rol strategic pentru evoluția economico – socială a fiecărei țări.

Serviciile din mediul rural au mare importanță economică dar și socială, eficiența economică fiind determinată de scopul lucrativ al activității, respectiv de nevoia de a obține profit.

Eficiența socială este determinată de:

- Necesitatea prezenței unor servicii acordate gratuit sau parțial gratuit (învățământ și educație, sănătate, administrație publică, etc.);
- Nevoia de extindere a unor servicii prestate în principal în mediul urban dar cerute tot mult și în cel rural (transport călători, igienă personală, reparații la bunuri de folosință medie și îndelungată, extinderea rețelei de apă potabilă, canalizare și gaze naturale etc.);
- Diversificarea activităților din mediul rural și utilizarea mai eficientă a forței de muncă disponibilă;
- Creșterea și diversificarea veniturilor populației rurale etc.

Serviciile destinate agriculturii precum și mediul rural în general se află mult sub nivelul cerințelor actuale, a standardelor și nivelurilor existente în UE – 15.

În cazul fermelor privat familiale prestările de servicii la nivelul cerințelor actuale presupun: accesul la credite ieftine, facilități privind asigurarea producției agricole, a efectivelor de animale, la încheierea unor contracte de valorificare a produselor agricole anticipat, acces la cumpărarea sub formă de credite sau leasing a unor mașini, utilaje agricole etc., consultanță de specialitate privind structura culturilor, tehnologiilor utilizate, a valorificării produselor obținute etc.

Teza se încheie cu o serie de concluzii și propuneri, și cu o amplă bibliografie, adecvată tematicii supuse analizei.